

An aerial photograph of the town of Sant Llorenç de la Selva, featuring a prominent church with a bell tower. The image is overlaid with a vibrant rainbow spectrum of diagonal stripes that create a sense of depth and movement. The colors transition from purple and blue on the left to red, orange, yellow, and green on the right.

SELVA

FESTES PATRONALS DE SANT LLORENÇ

del 6 al 12 d'agost de 2009

JARDÍ DE SANT LLORENÇ

Pujant cap a Tramuntana,
veig un poble generós;
vol imitar la campana,
que repica molt ufana,
lloant el jardí famós.
De Sant Llorenç nominat,
cantam la seva bellesa
amb la segura certesa
d'un poble ben preparat
per la seva gran fortesa.
Plantes d'aquest gran jardí
són del poble seus valors,
dirigits per bon camí,
guiats per un ferm frenesí,
són calma dels grans dolors.
Fent l'història del Patró,
vos intentaré explicar
el do de força major,
que vos pot encaminar
a coneixença millor.
Títol de màrtir somrient
donarà l'explicació
a la constant atenció
pel que sempre viu absent
de felicitat i amor.
Quan Prefecte i Emperador
pensaren el confiscar
els bens mirats com tresors,
Llorenç, sempre somrient,
reuní la gran caravana
dels pobres, que baix campana,
en millor ordenació,
foren donats als Romans
com únic or dels cristians.
Llavors, moguts per gran ira,
els dos tirànics pensaren
donar a Llorenç mort de foc.
Fou matiri de calor
damunt unes esgraelles.
Pròxim a la mort final,
Llorenç, irònic, somrient,
veu tot el Cel resplendent
i diu:
D'un costat ja estic torrat,
per tant, girau-me i menjau-me.

Joan Puigserver

Salutació i Convidada a Festa

Selva, fidel a la tradició, celebra les festes patronals de Sant Llorenç, honorant al seu patró. És ocasió d'obrir els cors d'uns cap als altres, compartint el present i preparant el futur. És temps de que tots i totes poguem gaudir de tot el ventall d'actes programats per la festa major del poble.

En l'aniversari de la celebració dels trenta anys d'ajuntaments democràtics, l'homenatge al Selva Rock constitueix un dels actes centrals programats per enguany. Hem d'agrair la dedicació i la il·lusió posada pels membres de la Comissió Organitzadora del *Selva Rock* per afrontar aquest esdeveniment que es presenta com l'homenatge a tots aquells joves que el montaren i el protagonitzaren. Així mateix feim extensiu el nostre agraïment al Consell de Mallorca per la col·laboració mostrada en la seva organització.

La participació de tot el poble és el fet que dóna ple sentit a les festes, als actes i esdeveniments que amb tota il·lusió s'han preparat. Vos convid a que hi poseu la vostra presència festiva i alegre. Hem convidat a pregonar les festes al cantautor Joan Bibiloni, coneixedor i conegut del nostre poble, unes festes en les que gaudirem de concerts i verbenes, d'activitats infantils i juvenils, esportives, teatrals, culturals i folklòriques, entre moltes d'altres. I el dia del patró farem homenatge a la gent major. La nit de Sant Llorenç es lliurarà el Premi d'Investigació Jaume Lladó i Ferragut, que permet donar a conèixer la història del nostre poble.

Vos oferim un programa d'actes on la vostra presència forma part important de la pròpia festa i per això vos convid a que visqueu les festes de Sant Llorenç 2009. En nom de la Corporació Municipal i en el meu propi, els millors desitjos per a tots els selvatgins i selvatgines i la salutació més cordial a tots els que aquests dies de festa visitin Selva. I una forta abraçada a tots el que per motius de salut o altre impediment no puguin esser a festa.

A tots i a totes, molts d'anys i bones festes.

Selva, agost de 2009
El vostre batle, **Joan Rotger Seguí**

PREGÓ DE LES FESTES DE SANT LLORENÇ 2008

Pronunciat per Josep Torrens Isern

(redoble)

Bon vespre i bon any que Déu mos do,
Salut i paciència per aguantar-ho.

Digníssimes autoritats / que avui vos trobau aquí./
Siau tots ben arribats; / hi estau ben convidats /
A ses festes presidir./

(red.)

Sr. Batle, regidors, / seuetgins i seuetgines:/
Feis ses Festes lo més fines./ Sou per sa gresca es millors./

(red.)

Vaig quedar ben esglaiat / quan es Batle em digué:/
M'hauries de fer un favor, / per aquest Sant Llorenç que ve /
Mos podries fer es Pregó?/

Aquest favor jo vos faria, / si creis que ho podré fer; /
Si pensau que així convé, / per aquest poble, així sia./

Seuetgins perdonau-me / si en lo meu parlar faig "è"/
Jo ja duc un bon rovei, / i an això no hi veig remei.

Honorem al Sant Patró/ amb cara alegre i xalesta./
I en el dia de la festa/ anem a escoltar es sermó/

I ara jo vos puc dir / amb un crit de lo més fort, /
Amb alegria i conhort: / se Festes ja són aquí./
(red.)

La riquesa d'un poble està fonamentada damunt un eix humà: persones conegudes i desconegudes que han anat teixint amb la seva vida aquesta xarxa de carrers, cases i camins, de relacions humanes: històries contades i silenciades d'unes famílies que, amb la seva feina i suor de cada dia, amb alegries i penes, amb frustracions i esperances...han anat configurant la seva identitat.

Jo, com a pregoner d'enguany, vos voldria animar a conèixer i estimar més i més la nostra història, els nostres valors culturals i la nostra riquesa humana, aprofitant tota la bellesa i bondat que donen la fisonomia al poble de Selva.

Vaig arribar a aquest poble com a mestre d'escola ara fa uns trenta anys, i tots me coneixeu com a mestre. I com a tal avui vos voldria parlar de dos temes molt relacionats amb la meva feina i vocació: la música, i la llengua, com a portadora de la vida cultural del poble.

LA MÚSICA Què vos puc dir de la música, a vosaltres, que conformau una comunitat amb una tradició musical rica en tots els aspectes?

No vos faré una relació històrica de l'activitat musical a Selva, que per altra banda, ja s'ha feta molt encertadament en alguna altra ocasió.

Però vos voldria parlar sobre l'activitat musical d'una persona, maldament ja va sortir publicat ara fa 50 anys, però que segur que molta gent jove no sap i altres no ho recorden, que ens confirma que la dedicació i el gust per la música ve d'enrere, que fa molt de temps ja hi havia

persones, que encara que no era la seva feina, se dedicaven i disfrutaven amb aquest art.

Corria la primera part del S. XIX, ara aviat farà 200 anys, hi va haver a Selva una escola de música de gran anomenada dins la comarca.

Aleshores, quasi totes les activitats culturals i socials d'aquell temps sorgien i estaven lligades a l'entorn de l'Església. I aquí, en aquest temple de Sant Llorenç de Selva és on es centra aquesta història.

El personatge de qui vos vull parlar és D. Miquel Pons i Rosselló que fou organista, mestre de música, director de la Capella (Cor), i de la petita orquestra que va fundar.

He tret aquesta informació d'un llibre manuscrit pel Rt. P. Joan Payeres Bonafè, de Binissalem, missioner, músic i historiador, qui en la meua juvenesa, m'ensenyà moltes cançons i el gust per la música.

D. Miquel Pons nasqué a Binissalem dia 19 de gener de 1799, essent sos pares Pere Josep Pons i Antònia Aina Rosselló.

En la seva infantesa formà part de l'Escolania de Blaüets de Lluc, i, de jovenet, ve esser un dels seus mestres de música.

Més tard deixà el Santuari passant al Seminari Conciliar de Palma.

Mentre cursava la carrera eclesiàstica estudià música i especialment tocar l'orgue.

Aquí, a Selva, els administradors de la manda pia de D. Gabriel Coll de "Conia", conredor i fill de Jaume Coll i d'Antònia Perelló, naturals del Lloc de Massanella, i habitants del Lloc de "Conia", enclavat, aleshores, en el terme de Selva, demanaren el 18 de juliol de 1816, l'aprovació del Sr. Bisbe, per fundar un benefici en l'Església parroquial de Selva, amb l'obligació de tocar l'orgue en totes les funcions i festes, i ensenyar solfa a tots els eclesiàstics i damés fills de la vila que volguessin instruir-se en el Cant pla.

Per posseir lo dit benefici, l'aspirant, devia demostrar la seva competència: esser examinat i aprovat en unes oposicions per Mestre d'Orgue.

D. Miquel s'hi presentà, i fou examinat a l'orgue d'aquesta església, dia 18 de desembre de 1816, i aprovat pels beneficiats que tenien el dret d'elegir per majoria de vots.

Dia 22 de desembre, segons un certificat de Fray Miquel Font, organista del Convent d'Inca, fou nomenat, ne mine discrepante, Organista Beneficiat de la Parròquia de Selva.

Rebudes les sagrades ordres partí cap al seu destí, essent nomenat més tard vicari de la parròquia i adventici d'aquesta Comunitat.

En el moment en que el P. Joan Payeres va escriure aquesta recerca informativa, 11 de novembre de l'any 1917, encara existia la casa a on residia estant a Selva el nostre músic, i es deia Ca'l Sr. Miquel, al carrer de Sant Josep, nº 1, on va morir dia 30 de desembre de 1867.

Des del primer moment en que pren possessori del Benefici començà la seva tasca d'una manera tan enfevollosada que prompte hi hagué una gran resposta a la seva crida, i a redòs dels murs d'aquest temple, s'improvisà un estol de filarmònics que omplien de música aquest poble i la seva comarca, interpretant les partitures dels millors músics mallorquins, com foren Fray Joan Aulí, D. Miquel Tortell, D. Lloaxim Sanxo, Mestre Capó.

Anaren a actuar a distints pobles de la comarca i al Santuari de Lluc, cantant les Completes i l'Ofici de la Diada.

Fundà una Capella que tant d'esplendor donava a les funcions religioses. Sense comptar la secció de típles que era molt nutrida, cantaren de Tenor: Sebastià Martí, Bartomeu Vallori, Miquel Albertí, i l'amo de Sa Tanqueta, de Contralt.

De la part instrumental s'encarregaven:

Josep Rotger	Violí I
Arnau Grau	Violí I
Bartomeu Martí Horrach	Violí II
Llorenç Rotger	Violí II
Bartomeu Sampol	Flauta
Gabriel Vallori	Clarinet I
Miquel Morro	Clarinet II
Pere Antoni Rotger	Clarinet II
Pere Antoni Vallori	Trombó
Rt. Pau Albertí, vicari	Violó
Rt. Bartomeu Rotger Cànaves	Contrabaix

"Aquests són, diu el P. Joan Payeres, els fruits de l'espiolada que vaig fer a Selva on vaig anar expressament dins el desembre de 1915.

No poguent presentar l'arbre sencer me content en recollir uns brotets de son esponerós brancatge. I si no hi hagués arribat més prest, la riuada dels anys que tot ho arrossega i capola impunament, fins i tot no hagués pogut recollir aquestes pansides fulles. Que servesquin, encara que sien musties, per teixir humil garlanda per coronar la testa de l'enamorat de la música del temple, i un dels enginyosos plasmadors de les modestes Scholas Cantorum en nostra illa daurada".

D. Miquel contribuí a la formació d'un gran aplec de joves que se sentien cridats al conrament de l'art musical: entre d'altres, en Guillem Massot, compositor genial de gran volada, qui en la seva joventut, essent mestre nacional d'Inca, pujava tots els dies a "Ca'l Sr. Miquel" per conrar el camp de la música, i que després havia de fruitar amb una immensa florida d'inspiradíssimes composicions. També foren deixebles de D. Miquel les germanes de Ca'n Corró d'Inca, Sor Margalida i Sor Carmen, que foren després organistes del Convent Jeronià de dita ciutat, i del Convent de la Puríssima Concepció de Sineu. Altres deixebles seus de piano foren també el Rt. Bartomeu Rotger, natural de Selva, i en Joan Amer, de la mateixa vila, metge d'Inca.

I acaba el P. Payeres: "Anècdota del nostro benvolgut organista: En el nombre dels seus deixebles n'hi contava un tal Bartomeu Rotger Cànaves, qui no era dels més

puntuals ni d'un bon tros. Dirigint-se un dia el mestre a son deixeble li diu: Ell tens an a quí semblar. Ton pare mai arribà d'hora, i un dia que volia esser puntual va passar de mida; i fonc la diada del seu casament, que vengué a despertar-me a les dues de la nit".

El camp estava abonat. Va morir, deixant la llavor sembrada que va fruitar deixant rebrots i tanyades plens de vida, i que duren fins al dia d'avui. Tan de bo que l'herència musical que deixà aquí aquest bon binissalamer duri per sempre.

LLENGUATGE

L'altre tema que vull comentar és sobre la nostra llengua, com a vehicle de la riquesa cultural d'un poble.

Que la nostra s'està empobrint de cada dia, és un fet més que evident.

Abans els nostres pares, padrins i avantpassats disfrutaven de xerrar, tenien temps de conversar, de contar. Llegien pocs llibres, per no dir cap, no anaven a escola... Però tenien una literatura de tradició oral riquíssima passada de generació en generació, com una herència, la més preuada: rondalles, romanços, gloses, cançons, glosat de picat... Però sobre tot un llenguatge ric en expressions gracioses: dites, refranys, embarbussaments, endevinalles, rodolins... amb totes les figures retòriques imaginables. Expressions que ens ajuden a descobrir la relació existent entre el cicle de l'any i els productes del camp, les persones i les feines, relacions entre distints estaments socials... i totes les situacions de la vida, que han donat sentit i riquesa al nostre parlar, provocant un plaer amb la seva sonoritat, rima i musicalitat, unes vegades en sentit directe i altres figurat. A cada ocasió tenien l'expressió adequada i apunt.

A l'hivern, en torn a la foganya, i a l'estiu a la fresca eren els moments més apropiats per transmetre aquesta riquesa.

Urgeix conservar aquest patrimoni cultural, expressió del coneixement i filosofia popular que condensa tota la veritat i essència de la vida mateixa.

Ara vos ne posaré alguns exemples, uns ben coneguts, i altres no tant, que segurament molts de vosaltres recordeu i tal vegada encara emprau, perquè ens animem tots a recuperar-los en la nostra parla de cada dia.

I si "per l'agost, figures i most", comencem a sucarr el cervell, cadascú en el seu redol, uns amb "llengo esmolada", altres amb "llengo de padaç", o amb "cara de llet batiada"; sia "un al.lot pucer", o un "vellet arrufat"; tan si "mos ho passam tot per s'anell", o si "som prim de barra"... tots podem retrobar la vivor en el parlar.

I des de petits, doncs "lo que s'aprèn en es bres, sempre hi és"; durant tota la vida, fins al final, quan un "ja s'ha pansit", "va cap avall com una candela", o "ja ha fet tot es llexiu", ...

En tota ocasió podem trobar la dita o refrany apropiat, sia en el benestar, "anar com un rellotge", "estar trempat com un orgue"; o en la malaltia, "no trobar-se cristià", "estar molt nial", "estar cuit"; i fins i tot, "fer sa pell", o "estirar es potons". Ja se sap, "caldera veia, bony o forat".

O també, “qui no té un all, té una ceba”, o “sempre tenim bony o bua”.

Si estam contents amb el nostre parlar, direm que “no tocam amb sos peus en terra”, i que la cosa “mos entra per s’ull dret”; llavors “posarem cara de Pasco”...

Conservem lo bo que tenim, ja sabem que “es qui barata es cap se grata”, i si ens ve alguna cosa no molt bona deim “a mal bocí, bon glop de vi”.

No perdre mai l’esperança, “tot se compondrà amb una bona aigo”, “qui no se risca, no pisca”.

Aprofitem les ocasions: “Déu mos n’alliber d’un ja està fet”, perquè, “aigo passada molí no mol”

Hi ha moltes dites que s’empren com exclamacions amb distints significats segons les situacions, com per exemple: “Alerta mosques!”, “Ca, barret!”, “Hi ha un bon berenar!”, “Què hi hem de florir!”, “Remil llamps!”, “A encalçar mopies!”, “Da-li cebes!”, “Fe’t trons!”... I aquella altra un poc més llarga: “coranta mil carretades de carretons de senaies de niarons d’ous buits de lloca sorda!”

Les dites i refranys sobre els defectes dels damés són molt contundents: “Esser pesta cernuda”, “No valer un gafet boleiat a les fosques”, “A filar estopa”, “Se creu que ha fet un mul”, “Molta iglésia i poc perdó”, “Fer es tossir de ric”, “Cada escarabat se pensa ser rei”, “No li poden tapar es cul amb set flassades”, “Anar més estirat que un fus”, “L’abat de ses colfloris”, “Anar manades desfetes”, “Trobar pels en ets ous”. I si es refereix a una persona esburbada o dolenta “Esser un esturment / mal esturment / o esturment de buf”

Amb “darrere”: “Anar darrere amb un pa calent”, “Estar a ses darreres” (morir-se), “Tant li donaràs a en Pere que li hauràs d’anar darrere”. “Ses darreres que tenia”. “Estimat meu, ses darreres/ eren que tu m’olvidasses/ i ara amb ses teves trasses/ m’has mesclades ses pogueres/”.

Altres ens diuen que hem d’anar vius!: “Ulls espolsats i orelles dretes”, “Anar amb un seny de bístia vella”, “Tenir més ulls que un covó d’alatxa”, “No jeure en es sostre”, “Quan es capellà predica, l’orgue no sona”, “Tenir ulls en es caps des dits”, “Val més un dit de cervell que una corturada a s’horta”, “Qui no té diners en bossa, tengui molta mel en boca”.

Si es tracta de convèncer o dubtar: “Esser mal d’escloueiari”, “Dur a qualcú a escoltar es sermó”, “Ja vorem què serà en esser cuit”, “Ara li fan es mànec”, Qui l’encerta l’endavina”, “Àngela Maria!”.

Hi ha paraules que poden formar part de molt diferents expressions, com per exemple: “Cop”. De cop, en lloc de prest, aviat. Com en aquella cançó popular: “Un ramell de flors no és bo/ perquè de cop es mustia./ Jo te’n daré un un dia/ que serà de lo meu cor/”. Té moltes formes i distints significats: Cops de pit, Tancar de cop, Cop en sec, Errar es cop, Ventar es cop (esquivar), Tot de cop, D’un cop, De cop i bolei, Beure’s es cop com sa figuera (dissimular es mal rebut), Cop d’aire...

Seguit d’un instrument: “Com vaig esser a dalt des puig/ vaig sentir un cop de corn:/ gent des Rafal fora son/ que sa novia mos fuig/”. També: Cop de veu, Cop blau, Cop

d’arna, Cops de lliure, Un cop dins s’altre, Es darrer cop: “Com més te mir més te veig,/ com més va més guapa et trop/ t’hauré de dir es darrer cop/ al·lota vols que et fes-teig?”/.

Algunes paraules les empram cada vegada menys, com és el cas de “maldament”: “Estimat sols que passeu/ pes carrer em dau alegria/ maldament que mai me deu/ bones tardes o bon dia/”.

En algunes ocasions les dites o refranys són per ferir, inclús per molestar: “Esser un bàmbol / un mai-surt / un miot”, “No el faràs cristià”, “Tocar sa nafra a qualcú”, “Ja tenim la Seu plena d’ous”, “Caure tort”, “Caure de s’ase”, “Estar més cremat que una moneia”, “Treure foc pes caixals”, “perdre s’oremus”. I encara més desgràcia en “Ase magre tot són mosques”. I aquella glosa popular que ens va recitar sa padrina: “Qui té malícia de mi/Déu faci que li revengui,/tantes hores de mal tengui/com fulles sostén un pi”. I si un ja no pot pus dirà: “estic enverenat”

O en cas d’error: “Fer calada buida”, “Anar lluny d’osques”, “Qui no du es llum dret vessa s’oli”, “Té es mal en es turmell i li curen es clotell”...

I si hi ha fracàs o negació: “Negoci foradat”, “Fer es deu reals juts”, “Fer ets ous enterra”, “Passar per ull”, “Morta na Linda i es set quissons”, “Deixar ses manades pes rostoi”, “Fer anques enrera”, “S’escolà no vol dir missa”, “Ca barret”, “Tant com sa coa des moix”, “En regalat s’ha fet venedor”, “Demà m’afeiteràs”, “El dimoni que ho entengui”, “Es qui neix ase no pot morir ruc”.

Si hi ha comandera voldrà: “Tallar es bacallà”, “Dur qualcú dins sa corretja”, “Fer-se l’amo de ses metles”, “Ase que me dugui, i no cavall que m’endugui”, “Afinar es conillons a qualcú”, “Ja et conec, fraret”, “En esser maça, ja picaràs”...

Per fer un esforç: “Fer s’ullastre esbrancat”, “Sucar ets alls”, “Treure tot s’estam”, ...

Si la cosa no va molt fina: “Ja ha begut”, “Jeure amb sos talons darrera”, “No anar de brou”, “Un bon tort hi ha amb tu”, “Fer un cosa de cap de dent”, “Es codony madurarà i es pel li fugirà”, “Veure’s venir sa ruixada”, “Qui les vol cuïtores, que les semble a bon lloc”, “No te’n riguis des meu dol, quan es meu serà vell, es teu serà nou”, “Deixar llevat posat”, “Mala raó, daixonses i dallonses”...

I així podríem seguir tota la nit. Segur que molts de vosaltres en podrieu dir moltes d’expressions i refranys, com aquells tan coneguts i amb distints significats:

“Bufar i xuclar no van a la par”,
“Qui cau i s’aixeca és tan alt mateix”,
“Qui dona pa que mani feines”,
“Aigo com xots, vi a poc a poc”,
“Casa feta amb furt durarà temps curt”,
“Amic i cavall, si los canses fas mal”,
“Qui t’empeny que tan redoles?”,
“Una ànima tota sola, ni canta ni plora”
“Poques dents, canyeta verda”
“Tant filat, tant debanat”,
“Es llit calent fa sa taula freda”
“Qui té mans, no digui lladre, qui té peus, no digui coix”

“Per Sant Llorenç, figues i querns”.

(I ara, fora del guió, podríem fer com un joc. Jo començ un refrany, i voltros l'acabau:

“Qui barata...es cap se grata”,

“Qui no se risca...no pisca”.

“Cada cosa en es seu temps...i a s'estiu cigales /per Nadal neules”

“Qui té doblers...vola, qui no en té...redola”,

“Amb buf i renou... s'olla cou”,

“Valent i fort...toca ses banyes a un bou, mort”,

“Per massa pa... no hi ha mal any”,

“De més verdes n'han madurades...i de més velles se n'han casades”).

Glosadors

I allà on el llenguatge arriba més viu, fresc i ric en lèxic, expressions, accent, ritme i rima, és en el glosat de picat, on els glosadors deixen brollar la seva vena, l'enginy i mestria en el parlar, el seu tarannà trempat, estones bondadós, estones maleit, demostració d'una agilitat mental, que podrà escarnir, estimular la paraula, amb la seva cançonet entretinguda, mentre rumia amb destresa què contestar a l'opositor del cas.

“Qui te diu sa glosa, o se'n riu o t'ho posa” Ens ho recorda aquella cançoneta popular mallorquina: “Lliberaunos, Sant Antoni/ de llengo de glosador/ n'hi pren com a un pintor/ que amb sa mateixa color/ tan pinta sant com dimoni/”.

Aquí, a Selva, també hi ha hagut bons glosadors. Esperam que prompte hi pugui haver alguna activitat de glosat.

Deixarem per a una altra ocasió parlar sobre les gloses de posat o de carrer, les endevinalles, els embarbusaments, les cançons populars, els romanços històrics, les rondalles...riquesa profunda de la nostra llengua i cultura popular.

És hora d'encetar la festa.

FESTA Solemnitat amb que es celebra la memòria o l'escaiença d'un esdeveniment, i es dona esplai a la gent, especialment en el dia del Sant Patró.

Celebrar: alegrar-se, disfrutar, cantar, ballar, compartir una ditxa, estar junts, convidar..

Però la festa més gran i més completa és festejar els enamorats. Alegrar-se de l'amor i del bé de l'altre. Per això dos que s'estimen estan sempre de festa: això és festejar.

La literatura popular sobre el festeig és rica i abundosa, però bastarà com exemple una senzilla i graciosa estrofa:

“Jo la festeig hortelana/ es quatre mesos d'estiu/

Perquè quan arrib me diu/ menja melons si en tens gana/”. I aquella altra: “Estimat meu dues eines / males són de manejar / dues en vols festejar / i amb una t'hi veus amb feines/”.

Abans, les Festes Patronals s'esperaven amb molta ànsia i ganes de diversió i de bauxa. Era un aconteixement únic a l'any, per al qual ens preparàvem amb il·lusió “in crescendo”, per passar uns dies extraordinaris d'alegria, d'activitat, de família reunida, de menjar més escollit, de diversió i gresca. Així s'entén aquella cançó popular: “Si cada dia fos festa/ i Nadal de més en més/ i Pasco cada setmana/ i sa Corema mai vengués!/”.

Hi ha moltes expressions i refranys que ens parlen de la festa, amb significats diferents:

“A una part repiquen i a l'altre fan la festa”

“Per una festa no et rompis la testa”

“Les festes majors, porten dolors”

“Festes passades, coques menjades, roba bruta, bossa buida”

“Allà on ets fas sa festa”

“Lo que resta, fa sa festa”. “Segons es Sant, sa festa”

“Qui et fa festes, i no te'n sol fer, o et vol traïr, o t'ha de mester”

Quan hi ha una única cosa que molts la voldrien, es sol dir: “són molts que la festegen”: “No t'enamors, joveneta/ del rossinyol volador/ que se'n va de branca en branca/ festejant la flor millor/”.

Ara que, com podríem dir, cada dia és festa; tenim i feim tot el que volem, no esperam a tenir un caprici a que arribin les festes...

Així i tot, volem que aquestes sien de cada dia més autèntiques i amb les tradicions més reviscudes.

Per això no oblidem que les vertaderes festes populars no són els grans espectacles, concerts o grups musicals que puguin venir a actuar. L'essència de la festa popular és la nostra participació. La vertadera festa l'hem de fer nosaltres mateixos, essent membres actius, i no simples espectadors. A vegades sentim dir: “mem quines Festes mos faran enguany!” Malament anam si esperam que ens facin la festa. Aquesta ha de sortir de cada u de nosaltres, per posar en comú allò tan bo que tots tenim, amb l'alegria de sentir-nos un mateix poble.

Que les d'enguany sien, com les de sempre, bufarelles, de pinyoll vermell..., convocats amb el so alegre i fetiu de la cornamusa, disfrutant de trobar-nos amb els damés fent festa.

I per acabar

Gràcies al meu ajudant/ Llorenç Fernández Tortella/
Un jove que tot ho celebra / per anar sempre endavant/

(Red.)

Per ordre del Sr. Batle
Se fa sebre an es públic
que queden inaugurades,
i que sien ben celebrades
Ses Festes de Sant Lloreç

2008

(Red.)

PROGRAMA D'ACTES I FESTES PATRONALS DE SANT LLORENÇ DE SELVA 2009

31 DE JULIOL – DIVENDRES

- 20.00 OBERTURA DE L'EXPOSICIÓ COMMEMORATIVA SELVA ROCK**
Lloc: Es Centre.
- 22.00 TAULA RODONA “NIT DE LA CANÇÓ I EL SELVA ROCK”**
Participants: Alexandre Ballester, Humbert Colom, Esperança Ramis, Gaspar Palou, Pere Colom, Simó Ripoll, Pere Pons Rigo (moderador).
Lloc: Auditori d'Es Centre.

1 D'AGOST – DISSABTE

- 21.00 TAULA RODONA “SITUACIÓ POLÍTICA I SOCIAL DELS ANYS 70 I 80”**
Participants: Joan Rotger, Mateu Morro, Ramón Aguiló, Antoni Tarabini, Llorenç Capellá, Biel Oliver “Majoral” i Margalida Solivellas (moderadora).
Lloc: Casal de Ca'n Servera
- 22.15 TEATRE “La primera de la classe”** de l'autor Rodolf Sirera,
amb la companyia SOM X TEATRE homes i dones del Xicarandana.
Lloc: Auditori d'Es Centre

6 D'AGOST - DIJOUS

- 18.00 REPICADA DE CAMPANES, POSADA DE BANDERES AL CAMPANAR DE L'ESGLÉSIA** I AMOLLADA DE COETS ANUNCIANT L'INICI DE LES FESTES DE SANT LLORENÇ 2009.
- 18.30 EXHIBICIÓ DE NATACIÓ SINCRONITZADA**
Ho organitza: Jbibi.com
Lloc: Piscina Municipal “Ses Comes”
- 20.00 INAUGURACIÓ DE LES EXPOSICIONS:**
- Es Centre: Exposició Monogràfic Selva Rock 70-80.
 - Casa de Cultura: Exposició de pintura a càrrec de l'artista Biel Salas Pons
 - Al casal de l'Associació “Com més són més riuen”: Exposició de fotografies antigues aportades pels socis.
- 21.30 PREGÓ DE FESTES SANT LLORENÇ 2009**
- * Presentació de l'acte a càrrec del Batle Major **Joan Rotger**.
 - * Pregó de festes a càrrec de **Joan Bibiloni**, músic i compositor mallorquí.
 - * Actuació musical a càrrec del pregoner, Joan Bibiloni i Antoni Cuenca.
- Lloc: Placeta de l'Església.

23.00 MÚSICA CUBANA amb l'actuació de JOAQUIN MORÉ i la seva banda cubana.

Interpretaran boleros, balades, son cubano, guajiras, cançó cubana, salsa, jazz, rumbes, ...
Lloc: Plaça Major

7 D'AGOST - DIVENDRES

10.30 ACTIVITATS INFANTILS. Lloc: Plaça Major.

18.30 ESPECTACLE DE TEATRE INFANTIL I FAMILIAR EL RECORREGUT DEL CIRC DE LA LLUNA a càrrec de Teatrèmol. Lloc: Auditori Es Centre

FINALS TORNEIG DE FUTBOL 7

19.00 Classificació pel 3er i 4rt lloc.

20.00 Gran Final

Lloc: Poliesportiu Ses Comes

21.15 SOPAR POPULAR. Gran fideuà a Sa Plaça Major
Preu tiquet per al sopar i l'espectacle: Residents 9 € – No residents 12 €
Recollida de tiquets a l'Ajuntament fins dia 4 d'Agost.

20.30 TEATRE "XERRADES DE DUES RETIRADES" amb el grup CROMÀTICS TEATRE.
Lloc: Auditori Es Centre

22.30 VERBENA POPULAR amb l'actuació dels grups:

MARGA POCOVÍ

ORQUESTRA VUIT VENTS

VES-HI-TÚ!!

DJ MIGUEL ANGEL

Lloc: Plaça Major

8 D'AGOST - DISSABTE

10.00 DIADA INFANTIL :

« ESPECTACLE FORMATIU », « JOCS GEGANTS I TRADICIONALS »,
« LA PARET MÀGICA » I « EL RACÓ DELS PETITS »

Lloc: Plaça Major

10.00 a 14.00 JORNADA A FAVOR DE LA DONACIÓ DE SANG

Ho organitza: l'Ajuntament de Selva en col·laboració amb la Federació de Futbol, el Col·legi d'Arbits i l'Associació de donants de sang de Mallorca, en especial els donants solidaris del Municipi de Selva.

Lloc: Plaça Major

8 D'AGOST - DISSABTE

SELVA ROCK

HOMENATGE

DR Feelgood

Joan Bibiloni - Pau Riba

Sidonie - Club Sibarita

Son Jos - Statjas & Sal

Dinamo - Last

Ska Bottom Boat - Dorian Grey

8 d'agost 2009

18h - sa central, selva

ENTRADA GRATUÏTA

ORGANITZA:

Comissió Organitzadora
2009

Ajuntament de Selva

Consell de Mallorca
Departament de Promoció

COL·LABORA:

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Turisme

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Indústria i Comerç

TV Mallorca

Ràdio Mallorca
93.8 FM

Ròck a Mallorca
amb el Selva Rock!

Tragsa

9 D'AGOST - DIUMENGE

18.00 **PARC D'ANIMACIÓ INFANTIL "MALLORCA FESTA"**

Castells inflables – Bou mecànic – Catapulta d'aigua amb piscina
Festa de l'escuma infantil
Lloc: Piscina Municipal "Ses Comes".

19.00 **TORNEIG DE "PENALTIS"**

Equips de 3 jugadors (1 porter i 2 tiradors)
Lloc: Poliesportiu Ses Comes
Inscripció una hora abans al mateix Bar-Poliesportiu

19.30 **FINAL TORNEIG DE TENNIS SANT LLORENÇ 2009**

Lloc: Poliesportiu Ses Comes

21.30 TRADICIONAL REVETLLA DE SANT LLORENÇ 2009. Actuació de:
Escola de Ball Aires de Muntanya, dirigida per Francesca Martorell i Francesca Lull.
Escola de Ball Mallorquí, dirigida per Joana Rotger.
Lloc: Plaça Major

REVETLLA POPULAR PER A TOTHOM

Hi col.laboren músics de l'Escola de Ball Mallorquí.
Lloc: Plaça Major

10 D'AGOST - DILLUNS FESTIVITAT DEL PATRÓ SANT LLORENÇ

10.00 CERCAVILA convidant al municipi a la Festa Major,
a càrrec dels xeremiers i tamborils de Selva.

11.30 OFICI SOLEMNE en honor al patró SANT LLORENÇ, a l'Església Parroquial de Selva.
Acompanyarà l'Ofici el Coro Parroquial, dirigit per Simó Ripoll.
Representació del Ball de l'Oferta a càrrec de l'Escola Aires de Muntanya,
dirigit per Francesca Martorell i Francesca Lull.

13.00 REFRESC POPULAR
a Sa Plaça Major ofert per l'Ajuntament, convidant a tot el municipi.

19.00 HOMENATGE A LA GENT GRAN
• Lliurament d'obsequis als nostres homenatjats per part dels fills i néts.
• Actuació del Grup local Dances del Món.
Lloc: Plaça Major.

20.00 TORNEIG DE FUTBOL SANT LLORENÇ'09. Partit de futbol entre
C.E.XILVAR (1ª regional preferent) **C.D. CONSTÀNCIA** (3ª divisió).
Lloc: Camp de Futbol Municipal de Ses Comes

21.45 CONCERT DE SANT LLORENÇ

Actuació de la Banda de Música del Municipi de Selva. Director: Joan Vercher
Lloc: Es Parc Recreatiu

22.30 NIT DE SANT LLORENÇ – MOSTRA FOLKLÒRICA

Actuació de l'Agrupació Folklòrica Aires de Muntanya de Selva.
Lliurament del Premi d'Investigació Jaume Lladó i Ferragut 2009.
Lloc: Es Parc Recreatiu

00.00 GRAN VERBENA DE SANT LLORENÇ amb l'actuació de l'ORQUESTA CHAMPAGNE i ELS PIRATES PIRATS

Lloc: Plaça Major

01.00 FOCS D'ARTIFICI a l'entorn de l'Església de Sant Llorenç

11 D'AGOST - DIMARTS

16.30 TORNEIG DE PETANCA. Lloc: Placeta Vella de Valella.

19.00 CORREGUDES DE JOIES. Lloc: Camp de futbol de Ses Comes.

21.45 PASSAREL·LA DE VESTITS DE PAPER. Gran desfilada de vestits de paper elaborats pels nins, pares i padrins del nostre municipi.
Lliurament de premis dels tornejos de les festes. Lloc: Es Parc Recreatiu.

22.30 JOCS DE TAULA: TRUC, PARXÍS I ALTRES. Lloc: Plaça Major

24.00 PUJADA AL PI ENSABONAT. Lloc: Plaça Major

12 D'AGOST - DIMECRES

10.30 JOCS INFANTILS. Lloc: Plaça Major

18.00 BÀSQUET 3 x 3. Lloc: Plaça Major

19.00 FINAL TORNEIG PING-PONG. Lloc: Poliesportiu Ses Comes

21.45 FESTIVAL INFANTIL

* Actuació dels nins i nines del municipi.

* Exhibició de gimnàstica rítmica a càrrec de l'**Escola de Consell**
i l'**Escola Rítmica de Selva**.

* Lliurament de premis dels tornejos de les festes.

Lloc: Es Parc Recreatiu.

23.00 TRIBUT A MICHAEL JACKSON. Lloc: Parc Recreatiu

Gran traca final de festes.

L'Ajuntament es reserva el dret de modificar, canviar o suspendre els actes programats.

El retaule desaparegut de sant Llorenç a través del llibre de comptes de lo obrer Sr. Guillem Pont i Vich (1653)

Bartomeu Martínez Oliver

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

La parròquia de Selva al llarg dels segles d'existència ha anat conservant un llegat cultural i religiós que avui conforma la riquesa artística que custòdia l'actual església. La bul·la que el Papa Inocenci IV atorgà el 14 d'abril de 1248 suposava la creació d'un entramat parroquial arreu de l'illa mitjançant la qual posava sota la seva protecció i la de sant Pere l'església de sant Llorenç de Selva o *sancti Laurentii di Silver*¹. Paral·lelament pel que fa al règim econòmic de les parròquies, després de la conquesta de Mallorca, l'Església va procurar-se tota una xarxa econòmica destinada a la recaptació per fer front a les despeses comunes com extraordinàries. La fabricació de nous retaules demostraven el signe de vitalitat devocional i espiritual així com també, les múltiples donacions i ingressos que es realitzaven per fer efectiva la fàbrica de l'objecte litúrgic. Respecte al tractament historiogràfic de la retaulística selvatgina, els historiadors Ramon Rosselló i Jaume Albertí², Jaume Lladó Ferragut³, Gabriel Llompart Moragues⁴, Margalida Escanellas Bonafè⁵ i Llorenç Florit Saletas⁶, han analitzat diferents aspectes constructius, formals, iconogràfics i estètics de l'ample mobiliari religiós que es conserva a la parròquia de sant Llorenç de Selva. Manifestacions importants son el fragment del retaule gòtic anomenat Calvari (capella de sant Sebastià) de la segona meitat del segle XV, o bé, el retaule encarregat el 26 de gener de 1479 pel vicari Bartomeu Andreu i els síndics de la parròquia a l'artista Gabriel Mòger II (1424-1490); del qual tant sols es conserva el carrer central dedicat a la Mare de Déu de la Mercè. Les influències, connexions i manifestacions de l'art barroc mallorquí també deixà mostres interessants en el conjunt de retaules d'aquesta època: del Nom de Jesús, de la Immaculada, de les Ànimes, de sant Francesc Xavier, de sant Josep, sant Sebastià, sant Pere i, finalment, del Roser.

Com veiem, més enllà de les variacions tipològiques i estilístiques experimentades al llarg de l'edat moderna a Mallorca, el retaule (*retrotabula altaris*) ha estat l'element principal del parament d'altars a les esglésies

de mallorquines i europees en general. D'aquest impressionant patrimoni en tenien cura les autoritats eclesiàstiques i en particular el màxim responsable de la diòcesi, el bisbe. A través de la *visitatio rerum* present als llibres de registres de les visites pastorals (actualment a l'Arxiu Diocesà de Mallorca) inspeccionava juntament amb el seu seguici de la cort eclesiàstica, el patrimoni artístic i religiós de la parròquia de sant Llorenç de Selva: *Item que dins de quatre mesos se faça lo retaulet sobre de St. Chistofol segons en la passada visita stava manat sota pena de XXX Lliures*⁷.

¹ Veure LLOMPART MORAGUES, Gabriel; PALOU SAMPOL, Joana Maria: *Commemoració del 750è aniversari de la bul·la del papa Inocenci IV*, Consell de Mallorca – COAB, 1999, p. 24-25.

² ROSSELLÓ, Ramon; ALBERTÍ, Jaume: *Història de Selva (1229-1600)*, Ajuntament de Selva, 2003.

³ LLADÓ FERRAGUT, Jaume: "Historia de la iglesia parroquial de Selva" a *Studia XIX*, 1947, p. 221-222; "Identificación de una tabla del siglo XV pintada por Rafael Móger que se conserva en la iglesia de Selva" a *Correo de Mallorca*, Palma, 4 de abril de 1948; "Noticias acerca del calvario antiguo de Selva" a *Correo de Mallorca*, Palma, 25 de marzo de 1948.

⁴ LLOMPART MORAGUES, Gabriel: "El calvario bajo medieval de Selva" a *BSAL*, XXXII, 1961-1962, p. 67-71.

⁵ ESCANELLAS BONAFÈ, Margalida: *Arquitectura religiosa a Inca i als seus voltants*, Ajuntament d'Inca, 1991.

⁶ FLORIT SALETAS, Llorenç: *Els retaules barrocs de l'església parroquial de sant Llorenç de Selva*, Ajuntament de Selva, 2003.

⁷ ADM, *Visites pastorals Joan Vic i Manrique, 1586, Selva*, foli 60r.

Tanmateix els infortunis i les desgràcies han marcat la pèrdua progressiva d'aquest conjunt patrimonial tan ric: els retaules són peces relativament fràgils que s'han convertit massa sovint en l'aliment de les flames "fins al punt que l'any 1777 el rei Carles III prohibiria la fabricació de retaules de fusta pel perill d'incendi que comportaven"⁸.

En altres ocasions els canvis devocionals o simplement de moda han fet desaparèixer l'antic mobiliari litúrgic. Aquest és el cas que ens ocupa: el retaule desaparegut de sant Llorenç de Selva realitzat per l'escultor Antoni Carbonell l'any 1653. Les úniques notícies

que coneixem de l'artista és que estava casat amb Catalina Sacarés que en un primer testament redactat l'any 1683 es declara ja vídua, i tingué un fill pintor, anomenat Jaume Carbonell Sacarés⁹. Es coneixen algunes empreses artístiques de l'escultor Antoni Carbonell arreu de Mallorca¹⁰:

Any	Obra
1653-1658	Retaule de sant Llorenç de Selva (desaparegut el 1855) – Acabat per l'artista Pere Bauçà en el segle XVIII
1657	2ª intervenció en el retaule major de Manacor de la Vall (desaparegut el 1833)
1664	Retaule de la Verge del Gonfaló a la parròquia de Santa Eulàlia de Palma (substituit per un moble neogòtic)
1671	Treballs d'escultura aplicada, encara per identificar, a l'arquitectura de la façana de l'Ajuntament de Palma (col·laboració amb Joan Antoni Oms)
1671	Orla de la portada del convent de santa Clara de Palma (de moment una atribució)
1667	Renovació de la decoració escultòrica del jardí de sa Llotja de Palma juntament amb Rafel Blanquer ¹¹

De tot plegat es dedueix que estilísticament l'obra de l'escultor Antoni Carbonell és encara una incògnita per descobrir.

Algunes visites pastorals realitzades pels diferents bisbes del segle XVII i XVIII a la parròquia de Selva, tan sols deixen constància de l'estat de conservació "decent" de l'altar major¹²; de manera que no ens permeten la reconstrucció virtual de la fisonomia del moble.

Aquest retaule patí un incendi que cremà tota la seva estructura l'any 1855¹³ i tan sols disposem d'una descripció de l'erudit i militar Jeroni de Berard i Solà (1742-1795) corresponent al llibre *Viaje a las villas de Ma-*

⁸ GASCÓN CHOPO, Carles; FONT JUANATI, Teresa: *Els retaules gòtics de la Vall de la Vansa i Tuixén*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, p. 13. Veure també l'extens article dedicat a Josep Renart i els retaules a BASSEGODA, Bonaventura et alia: *L'època del Barroc i els Bonifàs*, UAB-UB-UG, 2007, p. 70-75.

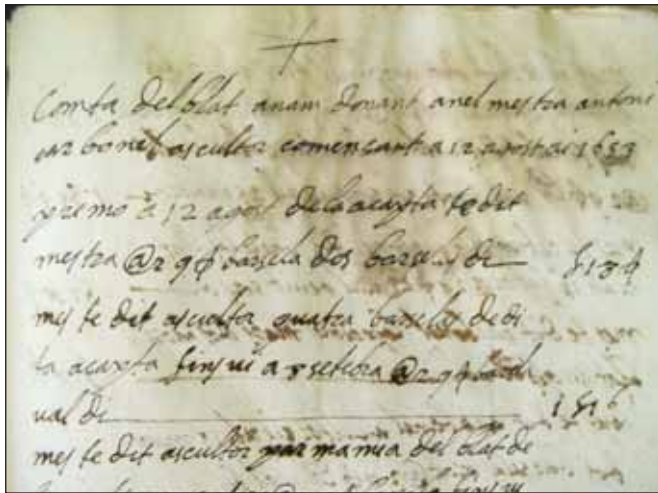
⁹ CARBONELL BUADES, Marià: *Art del cisell i del relleu. Escultura mallorquina del segle XVII*, Olañeta editor, Palma, 2002, p. 108-109; Veu "Els carbonell" a *Gran Enciclopedia de la Pintura i Escultura a les Illes Balears*, Volum I, Promomallorca, 1996, p. 385-388.

¹⁰ Font d'elaboració pròpia a partir de les dades de l'estudi; CARBONELL BUADES, Marià: *op. cit.*, p. 385. Gràcies a les informacions del Dr. Marià Carbonell al voltant de la destresa i habilitat de l'artista en la talla de la pedra, podem interpretar els documents que va escriure J. Muntaner Bujosa en referència a altres treballs de l'escultor Antoni Carbonell: (1) en primer lloc, el doc. 71 (data 15 d'abril de 1667) constata els treballs de l'artista al col·legi de la Mercaderia, és a dir, quatre àngels dels quatre escuts, cornisa i fullatges amb mascarons, fer el braç de pedra de la nimfa, reparar-la, fer-la neta i esmolar-la; el Mercuri, renovar l'àngel de la part superior del Mercuri, fer-li un tros que li mancava a dit àngel, fer mig cos i mig cap i mans de l'àngel sobre la nimfa, tot conforme per la traça li ha donat 200 lliures; (2) i en segon lloc, el doc. 72 (data 2 de maig de 1688) on constata la intervenció de l'escultor a l'escut d'armes i làpida per a la fortificació d'Alcúdia, per un total de 13 lliures. Per al baluard nou de las quintana, de pedra de Santanyí. Veure MUNTANER BUJOSA, J.: "Para la historia de las Bellas Artes en Mallorca" a *BSAL*, 31, 1957, p. 403-416.

¹¹ En el context de la construcció del Consolat a partir de 1614 i la inundació de la Llotja pel desbordament del torrent de sa Riera el 1635, el jardí quedà pràcticament arrasat i necessità d'intervencions per part de mestres d'obres. Veure CANTARELLAS, Catalina: "La Lonja de Palma. Un espacio único" a AA.VV: *La Lonja de Palma*, CAIB, 2004, p. 104.

¹² La visita del bisbe de Mallorca Diego de Escolano de dia 8 de setembre de 1657 "troba star be altar major" (ADM, foli 55r); una altra visita de Atanasio de Esterripa de dia 16 de desembre de 1712 amb el seu secretari D. Bartomeu Mir "Item se ha visitat lo altar major y se ha trobat decent" (ADM, foli 1v); La visita del bisbe solleric Bernat Nadal Crespí de dia 9 de maig de 1796 "El altar mayor decente" (ADM, foli 40v); i finalment, la visita del bisbe Pedro Rubio Benedictino Herrera a Selva el 24 de juny de 1787 amb el seu secretari Bartomeu Rullán "El altar mayor decente" (ADM, foli 329r).

¹³ Segons Margalida Escanellas "el 14 d'octubre de 1855, un incendi destruí part de l'Església, va cremar la fusta de la Roberta, el retaule major i àdhuc arribà fins al cor". Veure ESCANELLAS, Margalida: *op. cit.*, p. 69.

llorca (1789)¹⁴, abans que les flames el fes desaparèixer per sempre: *El altar mayor con sólo gradas y la iglesia seguida, sin presbiterio, a lo antiguo. Se ve su altar de tres órdenes de arquitectura corintia, con ocho columnas buenas y arregladas con las imágenes de bulto del glorioso san Juan, Santiago, Santo Domingo, la Concepción, San Antonio de Pádua y el titular san Lorenzo. El tercer orden atlántico, todo ordinario, medio dorado, con sagrario antiguo bajo balaustrada y cortinas a modo de tienda.*

Ens podem imaginar que la construcció del retaule de sant Llorenç fou un procés relativament complex, com era el més habitual. L'obra s'iniciava amb la preparació del suport de fusta (*fusta de pi*) i finalitzava, sovint, en l'aplicació d'un vernís per protegir la pintura, passant per la talla de l'arquitectura i les imatges. Un bell testimoni del procés de contractació de l'obra que ens ha arribat és el llibre de comptes que comença el 10 de juliol de 1653 amb la següent introducció¹⁵: *Compte de les entrades del retaule del gloriós St. Llorens desta vila de Selva obre de Jo Guillem Pont de la Terra i Vich¹⁶ y Llorens Sastre Moxerich y Joan Sastre y Joan Oliver de Llorens lo que acorde se comu a 10 de juliol en lo any 1653, Rnd. Joan Rossello, rector.*

Els llibres d'obra d'una església, capella o un retaule com és el cas que ens ocupa amb el de sant Llorenç, no són altra cosa que els llibres en els quals s'enregistra la comptabilitat referent a la construcció d'aquesta peça artística. Per això és conegut també com el *llibre de comptes*. Precisament pel fet de ser un llibre de comptabilitat, totes les despeses a partir del 10 de juliol de 1653 estan detallades amb una gran minuciositat, el que ens permet conèixer amb exactitud preus i salaris, col-

laboradors de l'escultor Antoni Carbonell, mecenes i materials del retaule.

El primer apartat del llibre correspon a les entrades que alguns particulars o confraries realitzaren per al sufragi de l'obra des de 1653 a 1662¹⁷. Veiem un exemple de la seva evolució econòmica¹⁸:

Dia	Concepte	Quantitat
10/07/1653	Diners de Don Joan "Selas" [sic, per Salas] Jutja de la Reial Audiencia	4 ll
10/07/1653	Diners de Joan Oliver de lo que la confraria deu	10 ll
10/07/1653	Entra dues offerres	4 ll i 16 s
25/07/1653	Ha entrat per una offerra lo dia de sanct Jaume	8 ll
03/08/1653	Promeses de la villa per la primera semana	2 ll
10/08/1653	Promeses de la villa per al retaule per la segona semana	2 ll
10/08/1653	Promeses Biniamar y Biniatzent per dues semanas	20 s del baci
11/08/1653	Rebut dels obrers	8 ll
17/08/1653	Promeses de la villa	49 s
17/08/1653	Del residuo de les dansas pagades tots los gastos dels sons del dia de sanct Lorens	3 ll
17/08/1653	Del dia de la offerra de sanct Lorens	5 ll i 2 s
17/08/1653	Per les promeses de la fora vila per la offerra feta	6 s
31/08/1653	Per les promeses de la vila	43 s
31/08/1653	De Maçanella per la promesa de diners i per una offerra	20 s
29/09/1653	Joan Oliver obrer del diposit de la confraria	5 ll
05/10/1653	Per les promeses de la villa	40 s
12/10/1653	Per les promeses de la villa lo diumenge	46 s
19/10/1653	Per la offerra	11 s
26/10/1653	Per dues offerres lo dia de sanct Simo	15 s
30/09/1653	Del magnifich pera Buiola per les promeses de Binibona	2 ll 1 s 10 diners

¹⁴ BERARD, Jeroni de: *Viaje a las villas de Mallorca* (1789), Ajuntament de Palma, 1983, p. 279. Coneixem la descripció de la parròquia de Selva realitzada per Joaquim Maria Bover a *Miscelánea Histórica Mayoricense* (volum X, folis 168-346) especialment al seu retaule de sant Llorenç: "El altar mayor de órden compuesto con su titular san Lorenzo".

¹⁵ AMS, *Llibre del retaule del gloriós sanct Llorens de Selva als 10 de juliol de 1653. Lo obrer lo Sr. Guillem Pont i Vich*, signatura 988, foli 1r.

¹⁶ AMS, *Llibre del retaule del gloriós sanct Llorens de Selva als 10 de juliol de 1653. Lo obrer lo Sr. Guillem Pont i Vich*, signatura 988. Les notes introductòries de Llorenç Pérez al llibre de Jeroni de Berard titulat *Viaje a les villas de Mallorca* (1983, p. 8) ens indiquen que l'autor Jerónimo Boix de Berard de Solá de la Caballería y Magarola es va casar el dia 2 de Febrer de 1767 amb Juana Ana Pont y Vich, filla de Guillem Pont y Vich y Reus de Biniatzent y de Coloma Pont y Vich y de Moncayo. En el mateix llibre (1983, p. 280) Berard fa una descripció minuciosa de la sepultura de 1712 de l'obrer del llibre de comptes que analitzarem en aquest article: "(...) Fuera de la capilla [Capilla del Rosario] en la iglesia, un grande lapide con armas de Pont y Vich en escudo partido, que constan de un puente y en el otro un árbol, una estrella y dos leones que es Pontivich y con un morrión de lado grande, arriba, y letrero abajo que dice; *D.O.M. hic specto resurrectionem mortuorum et vital eternam. Amen. Sepultura de Guillermo Pont de la Terra y Vich y dels seus feta als 20 de juliol de 1712* (...)".

¹⁷ AMS, *Llibre del retaule del gloriós sanct Llorens de Selva als 10 de juliol de 1653. Lo obrer lo Sr. Guillem Pont i Vich*, signatura 988, folis 3v – 23r.

¹⁸ Font d'elaboració pròpia a partir de: AMS, *Llibre del retaule del gloriós sanct Llorens de Selva als 10 de juliol de 1653. Lo obrer lo Sr. Guillem Pont i Vich*, signatura 988, folis 1r – 1v.

Un altra dels apartats correspon als pagaments realitzats a mestre Antoni Carbonell, escultor del retaule, per les tasques realitzades entre el 12 d'agost de 1653 i el 7 de juny de 1654. Vegem¹⁹:

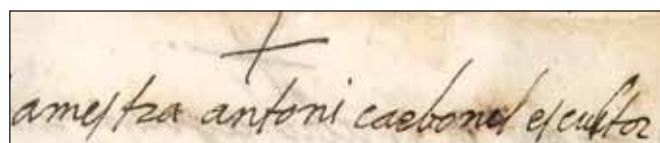
Dia	Quantitat
12/08/1653	Compta del blat anam donant a nel mestre Antoni Carbonell escultor
12/08/1653	9 barselles de la acapta donam a dit mestre
08/09/1653	4 barselles de dita acapta fins ui
29/09/1653	9 barselles de blat de la acapta qua val dos lliures i catorsa sous
06/10/1653	9 barselles de blat
26/10/1653	4 barselles de blat que val trenta i sis sous
16/12/1653	4 barselles de blat que val trenta i sis sous
23/12/1653	2 barselles de blat que val devuyt sous
13/01/1654	4 barselles de blat que val trenta i sis sous
18/01/1654	4 barselles de blat que val trenta i sis sous
25/01/1654	4 barselles de blat que val trenta i sis sous
16/02/1654	2 barselles de blat que val devuyt sous
01/03/1654	2 barselles de blat que val devuyt sous
15/03/1654	2 barselles de blat que val devuyt sous
29/03/1654	2 barselles de blat que val devuyt sous
26/04/1654	4 barselles de blat que val trenta i sis sous
15/05/1654	2 barselles de blat que val devuyt sous
24/05/1654	2 barselles de blat que val devuyt sous
07/06/1654	2 barselles de blat que val devuyt sous

Del sistema de pagament anterior, se'n dedueix que el mestre cobrava una part de la feina amb espècies. Això és comprensible perquè vivia a la vila de Selva i els seus obrers li facilitaven la manutenció.

Trobam dades curioses pel que fa als materials i també, als sistemes de transport de l'època: *Mes tinch pagat tres liures y vuit per una biga de pi y vuit sous per un buro para aportar al mestra a 11 d'agost de 1653*²⁰. Mestre Antoni Carbonell tenia un equip de fusters i serradors que l'ajudaven a bastir l'obra; aquests eren Bernat Martorell i el seu fill Bernat, Guillem Renes i, finalment, els serradors Jaume Sastre i Antoni Martorell²¹:

Data	Obrers	Quantitat
11/08/1653	Mestre Bernat Martorell fuster i Guillem Renes fuster	7 jornals
29/09/1653	Guillem Renes fuster	8 jornals
12/10/1653	Guillem Renes fuster	8 jornals (total 48 sous)
12/10/1653	Mestre Bernat Martorell fuster	6 jornals (total 34 sous)
12/10/1653	Guillem Renes fuster	2 jornals (total 16 sous)
16/11/1653	Guillem Renes fuster	4 dies i mig
23/11/1653	Guillem Renes fuster	48 sous
07/12/1653	Guillem Renes fuster	4 lliures i 16 sous
21/12/1653	Guillem Renes fuster	6 jornals (total 48 sous)
15/02/1654	Jaume Sastra i Toni Martorell serradors	7 lliures i 4 sous
22/02/1654	Jaume Sastra i Toni Martorell serradors	48 sous
31/05/1654	Guillem Martorell fill de Bernat fuster	4 jornals (total 26 sous)

L'artista havia de tenir un lloc per a la construcció del retaule, per dirigir l'obra i custodiar els materials de fabricació. A través del llibre de comptes podem saber on era el lloc: *Mes tinch pagat a la viuda de Juan Sabater quatre liures a son conta per las cases tenim logades per a la obra del retaule*²².

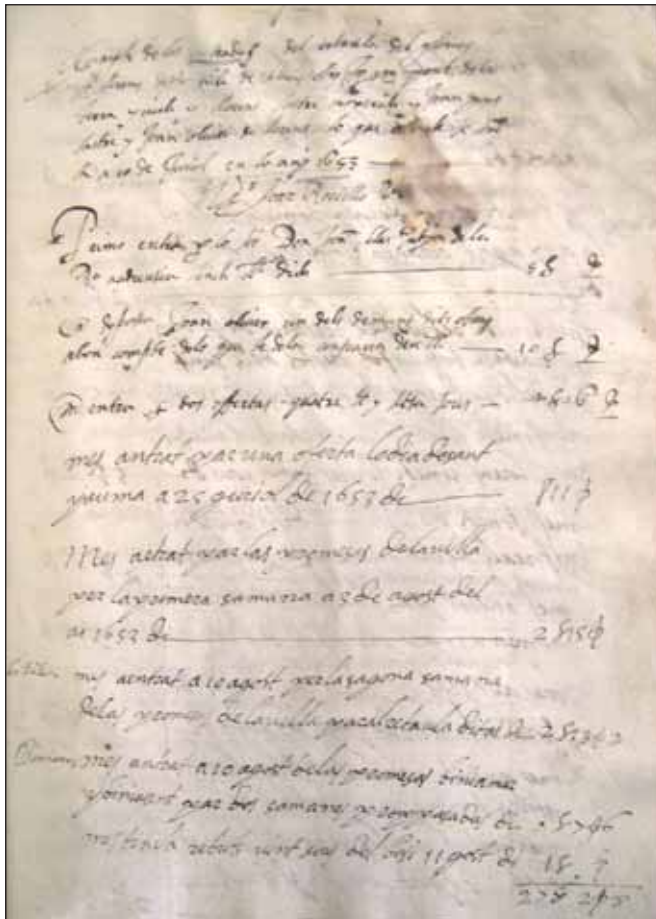
Les obres començades el dia 10 de juliol de 1653 foren acabades el 24 de setembre de 1668 tal i com ho podem constatar en el testimoni signat pel prevere beneficiat de la Seu Rnd. Rafel Pons: *Jo Rafel Pons prevere beneficiat a la Seu fas testimoni com mestra Antoni Carbonell escultor, ha rabut de mestra Juan Pons Sastra, de la vila de Selva, obrer del retaule Selva fet nou de sanct Lorens que es lo altar major de dita vila, nou lliures y tres sous dich 9 ll i 3 s las quals li paga en dit nom a cumpliment de tota la feyna a feta dit Carbonell, a dit retaule, tant lo de la escarada, com de qualsevol altra feyna aja feta a jornals, y de qualsevol altrás comp-*

¹⁹ Font d'elaboració pròpia a partir de: AMS, *ibidem*, folis 45r – 45v.

²⁰ AMS, *ibidem*, foli 47r.

²¹ Font d'elaboració pròpia a partir de: AMS, *ibidem*, foli 47v – 53r.

²² AMS, *ibidem*, foli 53r.

tas que per dita rao de dit retaule, ajen tinguts, y dit Carbonell este contents y satisfet de tot, tots comptes fets i finits, i jo dit Pons prevere fas lo present en preentia de las dos parts, fet als 24 de setembre de 1668²³.

De la personalitat de Guillem Pont de la Terra y Vich a la vila de Selva, se'n desconeix una biografia completa i acurada, encara que Luis Ignacio Golima Jaquotot²⁴ i Josep Ramis de Ayreflor i Sureda²⁵ han tractat alguns aspectes genealògics i històrics. Respecte la seva història familiar podem destacar el teòleg, arquebisbe i trinitari selvatgí Antoni Pont i Pol (Selva 1500-Palma 1580) el qual era fill de la família dels Pont de la Terra²⁶.

En aquest cas, hem pogut veure la comptabilitat d'una important empresa artística del segle XVII que, malgrat no tinguem avui en dia constància física i formal del retaule, ens endinsa en el complex món del mobiliari litúrgic d'èpoques pretèrites. Al marge de les capacitats de l'artífex que va executar i dirigir l'obra, el retaule de sant Llorenç va ser un objecte religiós privilegiat a l'hora de recollir i reflectir la imatge que la societat selvatgina de mitjans segle XVII es feia del món que l'envoltava, fet que presenta un interès inqüestionable a partir de la documentació escrita del llibre de comptes *lo obrer Sr. Guillem Pont i Vich (1653)*.

²³ AMS, *ibidem*, foli 66r.

²⁴ GOMILA JAQUOTOT, Luis Ignacio: *Derechos sobre el agua de la fuente de la villa en la huerta de Palma: año MDCCCLXVIII*, Palma, 2000, p. 151, 183.

²⁵ RAMIS DE AYREFLOR SUREDA, Joseph: *Alistamiento noble de Mallorca de año 1762: noticias genealógicas, heráldicas y biográficas de los individuos y familias continuados en el mismo*, Palma, 1999 (1911), p. 346-347.

²⁶ Veure ORDINAS GARAU, Antoni; "Veure Antoni Pont i Pol" a *Fills Il·lustres de Palma*, Promomallorca edicions SL, 2008, p. 378. Inicià els seus estudis a l'escola de gramàtica de santa Magdalena d'Inca i el 1518 ingressà en el convent dels trinitaris de Ciutat. Aquesta implicació amb l'orde el va traslladar a la Universitat de Lleida de la qual el 1531 era catedràtic i teòleg consultor del bisbe. De la seva biografia sabem molt poca cosa, morí en el convent trinitari de Ciutat i va ser declarat fill il·lustre de Mallorca.

Homenatge a la Gent Gran de Selva

L'Ajuntament homenatge als majors del poble

1er cognom	2n cognom	Nom	Edat	Data naixament	1er cognom	2n cognom	Nom	Edat	Data naixament
PUIGSERVER	VALLORI	MIGUEL	96	19/05/1913	SASTRE	CANAVES	JUANA ANA	84	17/03/1925
MARTORELL	OLIVER	MIQUEL	95	04/07/1914	AMER	LLOMPART	ANTONIA	84	21/03/1925
BENNASSAR	ROTGER	MARGARITA	94	04/03/1915	POL	PIZA	MARGARITA	84	28/03/1925
PUIGSERVER	VALLORI	JUAN	94	10/03/1915	RIPOLL	SOLER	MAGDALENA	84	06/04/1925
FRONTERA	PERELLO	MARGARITA	94	25/04/1915	COLL	COLOM	ANTONIA	84	02/06/1925
MARTORELL	OLIVER	ANTONIA	93	11/04/1916	LLOMPART	MORRO	JUANA ANA	83	20/08/1925
OLIVER	MIR	CATALINA	93	21/06/1916	ESTRANY	MARTI	ESPERANZA	83	22/09/1925
RIGO	ADROVER	ANTONIA	93	29/06/1916	FORNES	MUNAR	MARIA	83	25/09/1925
VERDU	XICART	CARMEN	91	21/09/1917	MIR	VALLORI	MARIA	83	03/11/1925
COLL	COLOM	JAIME	91	14/03/1918	LLADO	PONS	CATALINA	83	25/11/1925
LLOMPART	VALLORI	JORGE	91	19/03/1918	MUNAR	FERRAGUT	MARIA	83	29/12/1925
SOLER	MARTORELL	MARGARITA	91	27/05/1918	FOX		THOMAS DENIS	83	10/01/1926
REYNES	SAMPOL	ANTONIA	90	26/01/1919	MAIRATA	BARCELO	MARGARITA	83	15/01/1926
MIR	VALLORI	MAGDALENA	89	19/09/1919	COLL	SASTRE	ROSALIA	83	17/01/1926
SAMPOL	SIMO	MARIA	89	26/04/1920	GONZALEZ	VALLORI	LORENZO	83	02/02/1926
MIR	COLL	JOSE	88	16/08/1920	LLULL	REUS	FRANCISCA	83	13/02/1926
MORRO	LLINAS	ANTONIA	88	19/09/1920	RAYO	COLL	MARGARITA	83	15/03/1926
JAUME	SERVERA	ANTONIO	88	11/07/1921	MARTINEZ	MESA	DOLORES	82	01/08/1926
BENNASSAR	MASCARO	BARTOLOME	87	04/10/1921	SBERT	GUAL	ANTONIO	82	13/08/1926
HINZ		ELSE MARIE	87	18/10/1921	BESTARD	SEGUI	MARIA	82	31/08/1926
RAYO	GARI	MARIA	87	21/12/1921	MIR	SASTRE	ELOY	82	08/09/1926
BIAL		VIDA GABRIELA	87	28/12/1921	MORRO	CAÑELLAS	CATALINA	82	19/10/1926
LOZANO	AZORIN	FRUCTUOSO	87	07/01/1922	CANAVES	COLOM	ANA	82	25/10/1926
PONS	CLADERA	CATALINA	87	20/01/1922	SASTRE	FERRAGUT	JOSE	82	11/11/1926
FERRON	ALVAREZ	JOAQUIN	87	04/05/1922	PUJADAS	TORTELLA	FRANCISCA	82	01/01/1927
RIPOLL	GONZALEZ	JUANA	87	15/05/1922	SASTRE	VILLALBA	M ^a MARGARITA	82	06/02/1927
LLULL	BARCELO	FRANCISCA	86	04/08/1922	SAMPOL	VALLORI	MARIA	82	27/03/1927
VALLORI	VALLORI	LORENZO	86	22/08/1922	PAYERAS	SUAU	MARIA	82	02/06/1927
REUS	MAIRATA	MARIA	86	14/11/1922	VIVES	MORRO	CATALINA	82	03/06/1927
LLOMPART	COLOM	MAGDALENA	86	19/11/1922	SOLIVELLAS	PAYERAS	MAGDALENA	82	12/06/1927
SOLER	VALLCANERAS	MARIA	86	10/12/1922	RAYO	MARTORELL	ANTONIO	82	19/06/1927
VALLORI	CLADERA	CATALINA	86	25/12/1922	LLULL	SASTRE	MARGARITA	81	02/08/1927
MATEU	MIR	BERNADI	86	25/02/1923	MARTORELL	SASTRE	JOSE	81	09/08/1927
FERRAGUT	MASIP	SIMON	86	06/03/1923	STEPHENS FOX		MARGARET	81	18/10/1927
LOPEZ	CUESTA	DIONISIA	86	03/04/1923	FERRAGUT	SAMPOL	CATALINA	81	27/12/1927
VALLORI	PALOU	FRANCISCA	86	20/06/1923	MORRO	LLINAS	FRANCISCA	81	25/01/1928
FEMENIAS	FERRAGUT	JUANA	86	22/06/1923	VICENS	CERDA	ANTONIA	80	31/07/1928
MIR	VALLORI	MARGARITA	85	01/09/1923	BENNASAR	SALORD	MARGARITA	80	11/08/1928
FORNES	MUNAR	ONOFRE	85	28/09/1923	SOLIVELLAS	FONS	FRANCISCO	80	03/09/1928
GONZALEZ	VALLORI	JUANA	85	14/11/1923	SALOM	VILLALONGA	MIQUEL	80	12/09/1928
SASTRE	FERRAGUT	ARNALDO	85	08/12/1923	SAMPOL	VIVES	TOMAS	80	12/10/1928
LLADO	ALBERTI	CATALINA	85	14/12/1923	BERNAD	MIR	MAGDALENA	80	12/11/1928
FEMENIAS	MARTORELL	CATALINA	85	14/01/1924	GONZALEZ	VALLORI	ANTONIA	80	20/12/1928
VALLORI	PIZA	JUAN MARIA	85	18/03/1924	LLULL	BARCELO	GABRIEL	80	20/12/1928
RODRIGUEZ	ARAUJO	ANTONIO	85	06/04/1924	MUNAR	VALLORI	JAIME	80	28/01/1929
LLOMPART	MORRO	ISABEL MARIA	85	10/06/1924	VALLORI	VALLORI	BERNARDO	80	02/02/1929
NICOLAU	GOMILA	JOSE	85	18/06/1924	COLL	SASTRE	ANTONIA	80	22/02/1929
LLOMPART	COLOM	MARGARITA	84	30/07/1924	FEMENIAS	FERRAGUT	CATALINA	80	23/03/1929
BESTARD	SEGUI	CATALINA	84	06/09/1924	ALBA	ROTGER	ROSA	80	12/04/1929
COLL	MORELL	CATALINA	84	15/10/1924	SASTRE	SAMPOL	BARTOLOME	80	06/05/1929
ORDINAS	ROTGER	ANTONIO	84	26/12/1924	REYNES	SAMPOL	JUANA	80	12/05/1929
BERNAD	MIR	MARIA	84	07/01/1925	REYNES	ROTGER	PEDRO	79	21/07/1929
FRONTERA	PERELLO	CATALINA	84	14/01/1925	FRAU	FAR	CRISTOBAL	79	02/08/1929
SAMPOL	VIVES	MAGDALENA	84	24/01/1925	COLOM	PAYERAS	JORGE	79	11/11/1929
COLOM	FEMENIAS	FRANCISCA	84	25/01/1925					

Festes Patronals Sant Llorenç de Selva '08

*Xènim Foto Studio
-Camporret-*

Ajuntament de Selva